

Ý NGHĨA THỜI ĐẠI CỦA CÁCH MẠNG THÁNG TÁM NĂM 1945

SIGNIFICANCE OF THE AGE OF THE AUGUST 1945 REVOLUTION

NGUYỄN THỊ BÍCH THỦY(*)

TÓM TẮT: 75 năm đã đi qua nhưng ý nghĩa thời đại của Cách mạng tháng Tám năm 1945 vẫn phát huy giá trị và luôn tỏa sáng. Đó là cuộc cách mạng mang tính dân tộc, dân chủ, nhân dân sâu sắc, được Đảng Cộng sản Việt Nam tổ chức và lãnh đạo thành công. Thắng lợi của Cách mạng tháng Tám năm 1945 là thắng lợi của chủ nghĩa Mác - Lê-nin, Tư tưởng Hồ Chí Minh được vận dụng sáng tạo trong thực tiễn cách mạng Việt Nam, và cũng là thắng lợi của chủ nghĩa yêu nước và chủ nghĩa anh hùng cách mạng Việt Nam trong thời đại mới.

Từ khóa: Cách mạng tháng Tám năm 1945; giá trị; ý nghĩa.

ABSTRACT: 75 years have passed, but the significance of the August Revolution is still upholding and always shining. It was a deeply national, democracy, people revolution, successfully organized and led by the Communist Party of Vietnam. Victory of the August Revolution was not only the victory of applying creatively Marxism-Leninism, Ho Chi Minh's thoughts to the practice of the Vietnamese revolution, but also the victory of patriotism and Vietnamese revolutionary heroism in the new era.

Key words: The August Revolution; value; significance.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

75 năm đã đi qua kể từ Cách mạng tháng Tám năm 1945 thành công, biết bao sự thay đổi đã diễn ra ở trong nước và trên thế giới, song ý nghĩa lịch sử của Cách mạng tháng Tám vẫn phát huy giá trị và mang tính thời sự. Cách mạng tháng Tám có ý nghĩa to lớn cho sự phát triển đất nước hiện nay.

2. NỘI DUNG

Thứ nhất, Cách mạng tháng Tám là cuộc cách mạng dân tộc, dân chủ nhân dân diễn ra thành công ở Việt Nam.

Từ năm 1858 thực dân Pháp xâm lược Việt Nam, đã biến nước ta từ chế độ phong kiến thành chế độ thực dân nửa phong kiến. Ngay sau khi xâm lược, thực dân Pháp đã đặt bộ máy cai trị thực dân để bóc lột về kinh tế, áp bức về chính trị và nô dịch về văn hóa đối với nhân dân ta. Hồ Chí Minh đã khái quát “*Chính sách thực dân ăn cướp, chẳng những đã tước đoạt mất*

ruộng đất, của cải, đã xóa bỏ hết mọi quyền lợi, mọi quyền tự do, kể cả quyền tự do thân thể của người dân bản xứ, mà còn bắt họ phải nộp thuế về những mảnh đất cằn cỗi còn lại trong tay họ, nộp thuế về nghề nghiệp, sinh sống của họ, nộp cả thuế không khí mà họ thở nữa” [3, tr.433].

Chế độ cai trị thực dân tàn bạo nói trên đã làm cho các mâu thuẫn trong xã hội Việt Nam bộc lộ và phát triển ngày càng gay gắt. Đó là mâu thuẫn giữa dân tộc Việt Nam với thực dân Pháp và bè lũ tay sai; mâu thuẫn giữa giai cấp công nhân Việt Nam với các tập đoàn tư bản Pháp; mâu thuẫn giữa giai cấp tư sản Việt Nam với các tập đoàn tư bản Pháp; mâu thuẫn giữa giai cấp nông dân với bọn địa chủ phong kiến; mâu thuẫn giữa nhân dân lao động với bọn thực dân và phong kiến áp bức bóc lột,... Chính những mâu thuẫn này là nguyên nhân dẫn đến sự đồng khởi của toàn dân trong cuộc Cách mạng tháng Tám lịch sử.

(*) TS. Trường Đại học Y Dược Thành phố Hồ Chí Minh, bichthuy1910@yahoo.com, Mã số: TCKH23-24-2020

Nhận thức rõ bản chất xâm lược, áp bức, bóc lột tàn bạo của thực dân Pháp và bè lũ tay sai, ngay từ khi ra đời, Đảng ta đã xác định: Cách mạng Việt Nam trước hết là giải phóng dân tộc, đem lại tự do dân chủ cho nhân dân và sau đó tiến lên chủ nghĩa xã hội. Để thực hiện công cuộc giải phóng dân tộc, trước hết cần phải giáo dục và huấn luyện cách mạng quần chúng; đồng thời chuẩn bị tất cả những điều kiện cần thiết cho cuộc cách mạng có thể nổ ra và giành thắng lợi. Vì vậy, Đảng ta đã tổ chức lãnh đạo quần chúng tham gia phong trào Xô Viết - Nghệ Tĩnh (1930-1931), phong trào dân chủ Đông Dương (1936-1939) và cao trào giải phóng dân tộc (1941-1945). Vào tháng 8 năm 1945 khi tình thế cách mạng đã thực sự chín muồi và thời cơ cách mạng xuất hiện, Hồ Chí Minh và Đảng ta đã nắm bắt thời cơ, kiên quyết phát lệnh Tổng khởi nghĩa Cách mạng tháng Tám. Chỉ trong vòng nửa tháng, dưới sự lãnh đạo của Đảng và Hồ Chí Minh, tất cả các tầng lớp nhân dân đã đồng lòng đứng dậy đập tan ách thống trị của Nhật - Pháp, giành chính quyền về tay mình một cách trọn vẹn.

Có thể nói, Cách mạng tháng Tám trước hết là cuộc cách mạng giải phóng dân tộc; bởi lẽ, nó đập tan và kết thúc chế độ thuộc địa trên 80 năm của thực dân Pháp và chế độ cai trị tàn bạo của phát xít Nhật (1940-1945) trên đất nước Việt Nam, đưa nhân dân Việt Nam từ kiếp đời nô lệ lên địa vị người làm chủ đất nước. Đây thực sự là cuộc cách mạng của dân tộc Việt Nam, tập hợp lực lượng toàn dân (không phân biệt già trẻ, gái trai, dân tộc, tôn giáo, ngành nghề...) và phát huy sức mạnh vật chất và tinh thần của cả dân tộc, đứng lên tự giải phóng mình. Cách mạng tháng Tám cũng là cuộc cách mạng dân chủ nhân dân; bởi bên cạnh nhiệm vụ chống thực dân - phát xít (đập tan chế độ cai trị của Pháp - Nhật), nó còn làm nhiệm vụ chống phong kiến (xóa bỏ chế độ phong kiến hàng ngàn năm ở Việt Nam, đem lại ruộng đất cho nông dân và tự do dân chủ cho toàn dân). Chính mục tiêu “Dân tộc độc lập, dân quyền tự do, dân sinh hạnh phúc” đã khích lệ, lôi cuốn và đoàn kết được hàng triệu triệu quần chúng nhân dân làm nên thắng lợi của Cách mạng tháng Tám.

Thứ hai, Cách mạng tháng Tám nổ ra nhanh chóng, thành công một cách hòa bình. Cuộc Cách mạng tháng Tám năm 1945 sở dĩ nổ ra mau lẹ, thành công một cách hòa bình là vì: Cuộc cách mạng này được Đảng và nhân dân ta chuẩn bị đầy đủ, kỹ lưỡng cả điều kiện vật chất và yếu tố tinh thần, cả nhân tố khách quan và nhân tố chủ quan của cách mạng..., đồng thời, huy động được các nguồn lực và lực lượng đoàn kết toàn dân tộc dưới ngọn cờ chính nghĩa của Việt Minh nhất tề đánh Pháp, đuổi Nhật. Chiến thắng của phe đồng minh do Liên Xô đứng đầu đối với chủ nghĩa phát xít (Đức, Ý, Nhật) đã tạo điều kiện thuận lợi, tiếp sức mạnh, góp phần thúc đẩy thắng lợi của Cách mạng tháng Tám. Sự lãnh đạo đúng đắn, tài tình, sáng tạo của Đảng ta và Chủ tịch Hồ Chí Minh có ý nghĩa quyết định thắng lợi của Cách mạng tháng Tám. Ngay từ năm 1941, Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh đã xác định chiến lược Cách mạng Việt Nam là tập trung vào nhiệm vụ giải phóng dân tộc. Vì vậy, từ năm 1941 chúng ta đã thành lập Mặt trận Việt Minh (tập hợp và giác ngộ, huấn luyện tất cả các lực lượng yêu nước, chống Pháp - Nhật); đến tháng 3-1945 khi Nhật đảo chính Pháp, Đảng ta ra chỉ thị “Nhật - Pháp bắn nhau và hành động của chúng ta” (chuẩn bị các điều kiện cần thiết cho cuộc cách mạng, thúc đẩy sự phát triển của tình thế cách mạng và sẵn sàng nắm bắt cơ hội để phát động Tổng khởi nghĩa,...). Do đó, vào trung tuần tháng 8 năm 1945, khi điều kiện khách quan và nhân tố chủ quan đã chín muồi, thời cơ cách mạng xuất hiện, Đảng ta và Chủ tịch Hồ Chí Minh đã mau lẹ “chớp thời cơ”, phát động tổng khởi nghĩa và cách mạng đã giành thắng lợi hoàn toàn [1, tr.268-269].

Trong Tổng khởi nghĩa Cách mạng tháng Tám, cách mạng đã thực sự trở thành “ngày hội của quần chúng”. Với sức mạnh của tất cả các nguồn lực, các lực lượng nhân dân đã tạo ra một “áp lực” to lớn như dòng thác lũ buộc kẻ thù phải buông súng đầu hàng. Trên thế giới, hiếm thấy một cuộc cách mạng nào giành thắng lợi nhanh chóng, triệt để, trọn vẹn một cách hòa bình như Cách mạng tháng Tám năm 1945 của Việt Nam.

Thứ ba, Cách mạng tháng Tám năm 1945 được Đảng Cộng sản Việt Nam và Chủ tịch Hồ Chí Minh lãnh đạo một cách đúng đắn và sáng tạo. Đảng Cộng sản Việt Nam là Đảng cách mạng kiểu mới, dựa trên nền tảng chủ nghĩa Mác – Lê-nin, do Chủ tịch Hồ Chí Minh sáng lập và rèn luyện với nguyên lý “bất biến”: Đảng vừa là “người lãnh đạo”, vừa là “người đầy tớ thật trung thành của nhân dân” [2, tr.510]. Do đó, dân tin, dân yêu, dân quý trọng Đảng và tự nguyện tự giác theo Đảng làm cách mạng giải phóng. Năm 1945, khi Đảng mới chỉ 15 tuổi nhưng đã lãnh đạo nhân dân thực hiện thành công Cách mạng tháng Tám. Với thắng lợi của Cách mạng tháng Tám, Hồ Chí Minh khẳng định “Chẳng những giai cấp lao động và nhân dân Việt Nam có thể tự hào, mà giai cấp lao động và những dân tộc bị áp bức trên toàn thế giới cũng có thể tự hào rằng: Lần này là lần đầu tiên trong lịch sử cách mạng của các dân tộc thuộc địa, một Đảng mới 15 tuổi đã lãnh đạo cách mạng thành công, đã nắm chính quyền toàn quốc” [4, tr.25]. Cách mạng tháng Tám không chỉ đánh đuổi thực dân đế quốc và phát xít, không chỉ tạo ra nền tảng vật chất và tinh thần để “Tuyên ngôn độc lập” khai sinh ra nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, mà còn mở ra kỷ nguyên mới của dân tộc Việt Nam - kỷ nguyên phát triển “Độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội”; nhân dân ta từ thân phận nô lệ đã trở thành người chủ và làm chủ vận mệnh của mình. Hồ Chí Minh viết: “Cách mạng tháng Tám đã lật đổ nền quân chủ mấy mươi thế kỷ, đã đánh tan xiềng xích thực dân gần

100 năm, đã đưa chính quyền lại cho nhân dân, đã xây dựng nền tảng cho nước Việt Nam Dân chủ cộng hòa, độc lập, tự do, hạnh phúc. Đó là một cuộc thay đổi cực kỳ to lớn trong lịch sử nước ta” [4, tr.26]. Thắng lợi của Cách mạng tháng Tám là tấm gương sáng và nguồn cổ vũ lớn lao cho các quốc gia dân tộc thuộc địa phụ thuộc thức tỉnh và đứng lên đấu tranh giành độc lập tự do. Khẳng định giá trị và ý nghĩa thời đại của Cách mạng tháng Tám, Hồ Chí Minh viết: “Cách mạng tháng Tám thắng lợi đã làm cho chúng ta trở nên một bộ phận trong đại gia đình dân chủ thế giới. Cách mạng tháng Tám có ảnh hưởng trực tiếp và rất to lớn đến hai dân tộc bạn là Miên và Lào. Cách mạng tháng Tám thành công, nhân dân hai nước Miên, Lào cùng nổi lên chống đế quốc và đòi độc lập” [4, tr.27].

3. KẾT LUẬN

Thành công của Cách mạng tháng Tám năm 1945 là thành công của Chủ nghĩa Mác – Lê-nin và Tư tưởng Hồ Chí Minh được vận dụng sáng tạo trong thực tiễn cách mạng nước ta, mà cũng là thắng lợi của chủ nghĩa yêu nước và chủ nghĩa anh hùng Cách mạng Việt Nam trong thời đại mới. Cho đến nay giá trị trường tồn và ý nghĩa lịch sử của Cách mạng tháng Tám càng phát huy sức mạnh và tỏa sáng. Trách nhiệm của các thế hệ người Việt Nam hôm nay vừa hiểu sâu sắc về Cách mạng tháng Tám; vừa nâng cao cảnh giác, phòng và chống các âm mưu và hành động của các thế lực thù địch; chung lưng góp sức xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam yêu quý.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] V.I.Lê-nin (1980), *Toàn tập*, tập 26, Nxb Tiến bộ, Matxcova.
- [2] Hồ Chí Minh (2000), *Toàn tập*, tập 12, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [3] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 1, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [4] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 7, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.

Ngày nhận bài: 17-8-2020. Ngày biên tập xong: 10-9-2020. Duyệt đăng: 24-9-2020